

ΑΡΧΗ 1ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ - Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 14 ΙΟΥΝΙΟΥ 2019

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:

ΛΑΤΙΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΡΕΙΣ (3)

ΚΕΙΜΕΝΑ

Exclūsus ab insidiatōribus Caligulae, recesserat in dietam, cui nomen est Hermaeum. Paulo post rumōre caedis exterritus prorepsit ad solarium proximum et inter vela praetenta foribus se abdidit. Discurrens miles pedes eius animadvertit.

.....
Tandem puella, longā morā standi fessa, rogāvit materteram, ut sibi paulisper loco cederet. Tum Caecilia puellae dixit: «ego libenter tibi meā sede cedo». Hoc dictum paulo post res ipsa confirmāvit. Nam mortua est Caecilia, quam Metellus, dum vixit, multum amāvit; postea is puellam in matrimonium duxit.

.....
Caesar ex captīvis cognoscit quae apud Cicerōnem gerantur quantōque in periculo res sit. Tum cuidam ex equitibus Gallis persuādet ut ad Cicerōnem epistulam deferat. Curat et providet nē, interceptā epistulā, nostra consilia ab hostibus cognoscantur.

A1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση των παραπάνω κειμένων.

Μονάδες 40

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

B1α. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

- nomen** : την ονομαστική του πληθυντικού αριθμού
caedis : τη γενική του πληθυντικού αριθμού
vela : την κλητική του πληθυντικού αριθμού
foribus : την ονομαστική του πληθυντικού αριθμού
puellae : την ίδια πτώση στον άλλον αριθμό
sede : τη γενική του πληθυντικού αριθμού
Hoc : την ονομαστική του πληθυντικού αριθμού στο θηλυκό γένος
res : την αφαιρετική του ενικού αριθμού
cuidam : την αιτιατική του ενικού αριθμού στο ουδέτερο γένος
nostra : την ονομαστική του ενικού αριθμού στο θηλυκό γένος.

Μονάδες 10

ΤΕΛΟΣ 1ΗΣ ΑΠΟ 3 ΣΕΛΙΔΕΣ

ΑΡΧΗ 2ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ – Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

- B1β.** Να γράψετε για τις παρακάτω λέξεις:
- proximum** : τον αντίστοιχο τύπο στον συγκριτικό βαθμό
longā : τον αντίστοιχο τύπο στον συγκριτικό βαθμό
libenter : τον υπερθετικό βαθμό
multum : τον συγκριτικό και τον υπερθετικό βαθμό.

Μονάδες 5
Σύνολο μονάδων 15

- B2α.** Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθένα από τα παρακάτω ρήματα:

- recesserat** : την αφαιρετική του σουπίνου
prorepsit : το γ΄ πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής του ενεστώτα στην ίδια φωνή
animadvertit : την ονομαστική του ενικού αριθμού της μετοχής του ενεστώτα στο θηλυκό γένος
rogāvit : το ίδιο πρόσωπο της υποτακτικής του ενεστώτα στην ίδια φωνή
dixit : το β΄ ενικό πρόσωπο της προστακτικής του ενεστώτα στην ίδια φωνή
gerantur : το γ΄ πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής του ενεστώτα στην παθητική περιφραστική συζυγία (να λάβετε υπόψη το υποκείμενο του ρήματος)
sit : το γ΄ πληθυντικό πρόσωπο της προστακτικής του μέλλοντα
persuādet : το γ΄ πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής του παρακειμένου στην ίδια φωνή
deferat : το β΄ ενικό πρόσωπο της προστακτικής του ενεστώτα στην ίδια φωνή και την αφαιρετική του γερουνδίου.

Μονάδες 10

- B2β.** **mortua est:** να γράψετε το ίδιο πρόσωπο στην υποτακτική όλων των χρόνων (όπου είναι αναγκαίο, να λάβετε υπόψη το υποκείμενο του ρήματος).

Μονάδες 5
Σύνολο μονάδων 15

- Γ1α.** Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις παρακάτω λέξεις:

- ab insidiatōribus** : είναι..... ΣΤΟ
- cui** : είναι..... ΣΤΟ.....
- standi** : είναι..... ΣΤΟ

Μονάδες 6

- Γ1β.** Να μετατρέψετε την ενεργητική σύνταξη σε παθητική και την παθητική σε ενεργητική:

«... **ut [Gallus] ad Cicerōnem epistulam deferat**» (μονάδες 3).
«... **nē nostra consilia ab hostibus cognoscantur**» (μονάδες 4).

Μονάδες 7

- Γ1γ.** «**ad solarium**»: να μετατρέψετε τον προσδιορισμό του τόπου, ώστε να εκφράζεται η απομάκρυνση από τόπο.

Μονάδες 2
Σύνολο μονάδων 15

ΑΡΧΗ 3ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ – Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

Γ2α. Στο δεύτερο κείμενο («**Tandem [...] duxit**»), αφού εντοπίσετε τις δευτερεύουσες προτάσεις, να τις καταγράψετε στο τετράδιό σας (μονάδες 3) και να αναγνωρίσετε το είδος τους (μονάδες 3).

Μονάδες 6

Γ2β. «**quae apud Cicerōnem gerantur**»: να αναγνωρίσετε το είδος της δευτερεύουσας πρότασης (μονάδα 1) και να αιτιολογήσετε τον τρόπο εκφοράς της (μονάδες 2).

Μονάδες 3

Γ2γ. «**[Claudius] inter vela praetenta foribus se abdidit**»: να αναδιατυπώσετε την πρόταση χρησιμοποιώντας ως υποκείμενο το «**tu**» και κάνοντας τις απαραίτητες αλλαγές.

Μονάδες 2

Γ2δ. «**exterritus**»: να αναλύσετε τη μετοχή σε δύο προτάσεις έτσι, ώστε η μία να εκφράζει αντικειμενική αιτιολογία (μονάδες 2) και η άλλη το αποτέλεσμα μιας εσωτερικής λογικής διεργασίας (μονάδες 2).

Μονάδες 4

Σύνολο μονάδων 15

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

1. Στο εξώφυλλο να γράψετε το εξεταζόμενο μάθημα. Στο εσώφυλλο πάνω-πάνω να συμπληρώσετε τα ατομικά στοιχεία μαθητή. Στην αρχή των απαντήσεών σας να γράψετε πάνω-πάνω την ημερομηνία και το εξεταζόμενο μάθημα. **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο και **να μη γράψετε** πουθενά στις απαντήσεις σας το όνομά σας.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Τυχόν σημειώσεις σας πάνω στα θέματα δεν θα βαθμολογηθούν σε καμία περίπτωση.** Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα **μόνο** με μπλε ή **μόνο** με μαύρο στυλό με μελάνι που δεν σβήνει.
4. Κάθε απάντηση επιστημονικά τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Ωρα δυνατής αποχώρησης: 10.00 π.μ.

ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΤΕΛΟΣ 3ΗΣ ΑΠΟ 3 ΣΕΛΙΔΕΣ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΑ ΛΑΤΙΝΙΚΑ

A1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Αφού διώχτηκε από τους δολοφόνους του Καλιγούλα είχε αποσυρθεί στην θερινή κατοικία του που ονομάζεται Ερμαίο. Λίγο αργότερα, επειδή τρομοκρατήθηκε από τα νέα της σφαγής, σύρθηκε στο πιο κοντινό λιακωτό και κρύφτηκε ανάμεσα στα παραπετάσματα που κρεμόντουσαν στην πόρτα. Ένας στρατιώτης που έτρεχε εδώ και εκεί παρατήρησε τα πόδια του·

Τελικά η κοπέλα κουρασμένη από την πολλή ορθοστασία, ζήτησε από τη θεία της να της παραχωρήσει για λίγο τη θέση. Τότε η Καικιλία είπε στην κοπέλα: «Εγώ πρόθυμα σου παραχωρώ τη θέση μου». Λίγο αργότερα η ίδια πραγματικότητα επιβεβαίωσε αυτόν τον λόγο. Πέθανε δηλαδή η Καικιλία, την οποία ο Μέτελλος αγάπησε πολύ όσο ζούσε· αργότερα αυτός πήρε την κοπέλα γυναίκα του.

Ο Καίσαρας μαθαίνει από τους αιχμαλώτους τι συμβαίνει στο στρατόπεδο του Κικέρωνα και σε πόσο μεγάλο κίνδυνο βρίσκονται τα πράγματα. Τότε πείθει κάποιον από τους Γαλάτες ιππείς να μεταφέρει μία επιστολή στον Κικέρωνα. Φροντίζει και προνοεί να μη μαθευτούν από τους εχθρούς τα σχέδιά μας, αν αρπάξουν την επιστολή.

Μονάδες 40

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

B1α.	nomen:	nomina
	caedis:	caedium
	vela:	vela
	foribus:	fores
	puellae:	puellis
	sede:	sedum
	hoc:	hae
	res:	re
	cuidam:	quiddam
	nostra:	nostra

Μονάδες 10

B1β.	proximum	: propius
	longa	: longiore
	libenter	: libentissime
	multum	: plus, plurimum

Μονάδες 5

B2α.	recesserat	: recessu
	prorepsit	: prorepunt
	animadverti	: animadvertens
	rogavit	: roget
	dixit	: dic
	gerantur	: gerenda sunt
	sit	: sunt
	persuadet	: persuaserunt / - ere
	deferat	: defer, deferendo

Μονάδες 10

B2β.	mortua est:	moriatur
		moreretur
		moritura sit
		mortua sit
		mortua esset

Μονάδες 5

Γ1α.

ab insidiatoribus: είναι **ποιητικό αίτιο** που εκφέρεται εμπροθέτως στον παθητικής διαθέσεως ρηματικό τύπο **exclusus**

cui: είναι **δοτική προσωπική** κτητική στο υπαρκτικό **est**

standi: είναι γενική του γερουνδίου ως συμπλήρωμα στο **mora** – **γενική αντικειμενική**

Μονάδες 6

Γ1β. I. Μετατροπή της ενεργητικής φωνής σε παθητική:

«... **ut [Gallus] ad Ciceronem epistulam deferat**»

ut epistula a Gallo ad Ciceronem deferatur

II. Μετατροπή της παθητικής φωνής σε ενεργητική:

«... **ne nostra consilia ab hostibus cognoscantur**»

ne hostes nostra consilia cognoscant

Μονάδες 7

Γ1γ. “**ad solarium**” η απομάκρυνση εκφράζεται με τις προθέσεις + αφαιρετική:

ex (de – ab) solario

Μονάδες 2

Γ2α. 1. "ut sibi paulisper loco cederet":

Είναι	δευτερεύουσα ουσιαστική –ονομαστική βουλητική πρόταση που
λειτουργεί	ως έμμεσο αντικείμενο στο rogavit,
εισάγεται	με το βουλητικό σύνδεσμο ut (καταφατική),
εκφέρεται	με υποτακτική , επειδή το περιεχόμενό της είναι απλώς επιθυμητό, χρόνου Παρατατικού (cederet), γιατί
εξαρτάται	από ρήμα ιστορικού χρόνου (rogavit) και
εκφράζει	το σύγχρονο στο παρελθόν

Παρατηρείται **ιδιομορφία** ως προς τους κανόνες της ακολουθίας των χρόνων, καθώς η επιθυμία είναι ιδωμένη τη στιγμή που εμφανίζεται στο μυαλό του ομιλητή (συγχρονισμός κύριας - δευτερεύουσας) και όχι τη στιγμή της πιθανής πραγματοποίησης της.

2. "dum vixit":

Είναι	δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική , ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο ρήμα «amavit» της δευτερεύουσας αναφορικής,
εισάγεται	με τον χρονικό σύνδεσμο dum ,
εκφέρεται	με απλή οριστική , γιατί δηλώνει μόνο το χρόνο και σε σχέση με την πρόταση που προσδιορίζει,
εκφράζει	το σύγχρονο και συγκεκριμένα την παράλληλη διάρκεια.

3. "quam Metellus multum amavit"

Είναι	δευτερεύουσα αναφορική επιθετική προσδιοριστική στο υποκείμενο του ρήματος της κύριας «Caecilia».
Εισάγεται	με την αναφορική αντωνυμία quam και
εκφέρεται	με απλή οριστική , γιατί
εκφράζει	κάτι το πραγματικό

Μονάδες 6

Γ2β.

"quea apud Ciceronem gerantur":

Είναι	δευτερεύουσα ουσιαστική –ονομαστική πλάγια ερωτηματική πρόταση , μερικής αγνοίας που
λειτουργεί	ως αντικείμενο στο cognoscit,
εισάγεται	με την ερωτηματική αντωνυμία quae ,
εκφέρεται	με υποτακτική γιατί θεωρείται ότι η εξάρτηση δίνει υποκειμενική χροιά στο περιεχόμενο της πρότασης, χρόνου ενεστώτα γιατί
εξαρτάται	από ρήμα αρκτικού χρόνου (cognoscit) και
εκφράζει	το σύγχρονο στο παρόν.

Μονάδες 3

Γ2γ. «Claudius inter vela praetenta foribus se abdidit»

η αναδιατύπωση της πρότασης με τη χρήση του «**tu**» –ως υποκείμενο– και τις απαραίτητες αλλαγές είναι:

«Tu inter vela praetenta foribus te abdidisti»

Μονάδες 2

Γ2δ.

«exterritus» : επιρρηματική αιτιολογική μετοχή.

I. για να εκφράζει αντικειμενική αιτιολογία:

Quia ή quoniam Claudius exterritus est/erat

II. για να εκφράζει αποτέλεσμα εσωτερικής λογικής διεργασίας:

«Cum Claudius exterritus esset»

Μονάδες 4

